

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

10. évfolyam számára

2017-2018. TANÉV

MEGYEI FORDULÓ

2018. február 8. 14.00 – 16.00

Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le! Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!	a versenyző kódszáma:																							
1. Miről vagy kikről van szó? Válaszoljon egy-egy fogalommal vagy névvel!		a	b																					
a) A legerősebb rabszolgák közül válogatták ki őket azért, hogy a cirkuszi játékokon egymással harcoljanak, vagy vadállatokkal küzdjenek: _____		c	d																					
b) Caesar gyilkosainak megbüntetésére és a szenátusi párt ellen Kr. e. 43-ban létrejött szövetség: _____		e																						
		.../ 5																						
c) „Isten ostora”: _____																								
d) Város, amelyet Titus császár uralkodása idején elpusztított a Vezúv: _____																								
e) Ipari, kereskedelmi és pénzügyi vállalkozás okkal foglalkozó társadalmi réteg, amelynek képviselői a Kr. e. 2. században egyre fontosabb szerepet töltöttek be a politikai életben: _____																								
2. Soronként tegyen X-et a táblázatban annak a vallásnak az oszlopába, amelyre a megállapítás jellemző! 0,5 pont a helyes megoldás.		a	b																					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">Állítás</th> <th style="width: 25%; text-align: center;">Kereszténység</th> <th style="width: 25%; text-align: center;">Római vallás</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) Monoteista vallás.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) Szigorú erkölcsi követelményeket állít az emberek elé.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) Szent iratok foglalják össze a vallás fő tanításait.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) A vallásos szertartások bemutatásának célja az isten(ek) jóindulatának elnyerése.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) Több más néptől vették át különböző istenek tiszteletét.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) A szertartások során bensőséges lelki kapcsolat jön létre isten és az ember között.</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Állítás	Kereszténység	Római vallás	a) Monoteista vallás.			b) Szigorú erkölcsi követelményeket állít az emberek elé.			c) Szent iratok foglalják össze a vallás fő tanításait.			d) A vallásos szertartások bemutatásának célja az isten(ek) jóindulatának elnyerése.			e) Több más néptől vették át különböző istenek tiszteletét.			f) A szertartások során bensőséges lelki kapcsolat jön létre isten és az ember között.			c	d
		Állítás	Kereszténység	Római vallás																				
		a) Monoteista vallás.																						
		b) Szigorú erkölcsi követelményeket állít az emberek elé.																						
		c) Szent iratok foglalják össze a vallás fő tanításait.																						
		d) A vallásos szertartások bemutatásának célja az isten(ek) jóindulatának elnyerése.																						
e) Több más néptől vették át különböző istenek tiszteletét.																								
f) A szertartások során bensőséges lelki kapcsolat jön létre isten és az ember között.																								
e	f																							
.../ 3																								
3. Fejezze be vagy egészítse ki történelmi ismeretei alapján a megkezdett mondatokat!		a	b																					
a) A rigómezei csata után Hunyadi János _____ (szerb despota) fogságába került.		c	d																					
b-c) A hatalomért folytatott harc lezárása után Hunyadi Mátyás Szécsi Dénes helyett az egyesített kancellária élére _____ kalocsai érseket és _____ váradi püspököt állította.		.../ 4																						
d) Bethlen Gábor végrendeletében a trónt Brandenburgi Katalinra hagyta, de az özvegy mellé kormányzót _____																								
4. Ki mondta vagy mondhatta volna?		a	b																					
a) „1453-ban elfoglaltam Bizáncot.” _____		c	d																					
b) „A nándorfehérvári védők érdekében déli harangszót rendeltem el.” _____		.../ 4																						
c) „A Prágában raboskodó unokaöcsém nevében büntetlenséget ígértem Garaiéknak.” _____																								
d) „A császárt ismertem el uralkodómnak. A Felföld nagy részét ellenőrzésem alatt tartottam. 1462-ben két uradalom ellenében átadtam a kezemen lévő várakat a fiatal magyar királynak.” _____																								

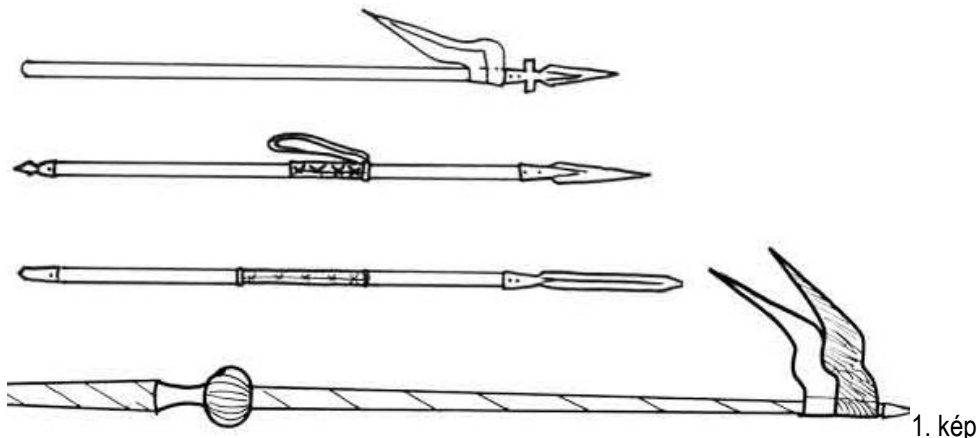
5. Húzza alá a meghatározás után található fegyvernevek közül a helyeset!

a) Egyélű, kisebb-nagyobb mértékben ívelő kardféleség:

testőrbárd, szablya, Landsknecht tör

b) Nemcsak szúrásra, de vágásra is alkalmazható fegyver aminek a felső végén egy dőfésre alkalmas hegyet alakítottak ki, s egy hosszú 2 – 2,5 m-es fanyélre erősítették. (<http://kardrendje.hu/index.php?site=articles/3> 2018.01.31.)

alabárd, handzsár, buzogány

c-d) **Írja a mellékelt ábrák közül a kettő megfelelő mellé a fenti meghatározás megfelelő betűjelét!**

1. kép

2. kép

3. kép

6. Írjon I-t az igaz, H-t a hamis állítás elé, amelyek Hunyadi János kormányzására vonatkoznak!

a) ____ A kormányzó bármely királyi vagy királynői várban, városban, mezővárosban lakhat.

b) ____ Hunyadi a kormányzatára bízott területére eső váradi püspökség tisztségére Estei Hippolitot terjesztette fel a pápának, aki ki is nevezte.

c) ____ Birtokokat és nagyobb apátságokat adományozhatott.

d) ____ Hűtlenségért nem ítéltetett el senkit. Csak a tanácsosokkal gyakorolhatta a kegyúri jogot.

e) ____ Az ország a kormányzótól a rend és a területi egység helyreállítását és a török visszaszorítását várta el.

a

b

c

d

.../4

a

b

c

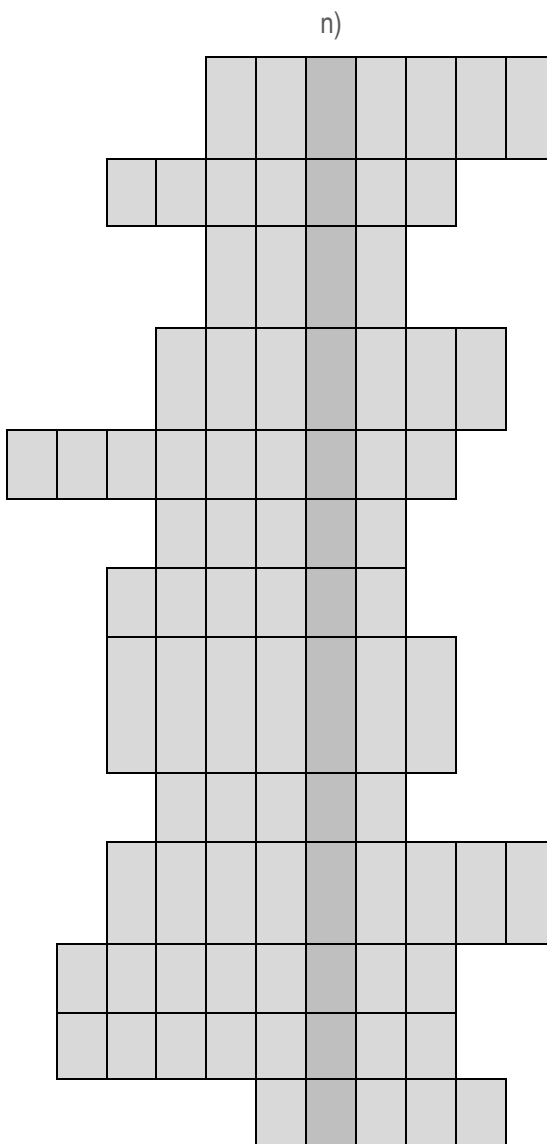
d

e

.../ 5

7. REJTVÉNY: Írja be soronként a meghatározásnak megfelelő megoldásokat!**Írja be soronként a meghatározásnak megfelelő megoldásokat!**

- a) Ókori város Pannoniában. Az I-III. században Pannonia Inferior provincia császárkultuszának helyszíne.
- b) A törökök 1552-ben ostromolták.
- c) Pizarro hódította meg ezt a birodalmat. Ők hozták létre a csomóírást (kipu). Fővárosuk Cuzco volt. Intenzív teraszos földművelést folytatott a lakosság.
- d) Az I. Lipót elleni összeesküvés egyik résztvevőjének vezetéknéve. 1671-ben fej-és jószágvesztésre ítélték.
- e) A protestánsoknál a lelkész mellé választott világi személy.
- f) A XIII. században Boldog Özséb által létrehozott szerzetesrend. Magyar alapítású.
- g) Spanyol király, német-római császár. Új kormányzati formát, az abszolutizmust építette ki.
- h) Kelet-magyarországi történelmi vármegyék, az úgynevezett "Részek", melyek a 16-17. században, Magyarország három részre szakadása után az erdélyi fejedelem uralma alá kerültek.
- i) Kereskedelmi városszövetség. Észak-Európában és a balti térségben működött.
- j) Protestáns vallási irányzat. A reformáció korában Erdélyben bevett és törvényes joggal felruházott négy vallás közül az egyik.
- k) Ítélmester, rövid ideig nádor a Jagelló-kori Magyarországon. Fő műve a Tripartitum.
- l) 1540-ben Loyolai Szent Ignác által alapított rend.
- m) Székely származású végvári vitéz, aki parasztfelkelést/háborút vezetett Magyarországon.

n) megoldás: _____

o)-p) **Magyarázza meg röviden a függőleges sorba írt történelmi fogalmat!**

8. Írja a meghatározás elé a történelmi fogalmat!

- a) _____ : Adószedő a török hódoltság területén.
- b) _____ : (idegen szóval írja be a megoldást!) Szultáni adománylevél. / A szultán ünnepélyes beiktató okirata, amellyel megerősítette az erdélyi fejedelmek választását.
- c) _____ : Előkelő nemesek, akiket az erdélyi fejedelem személyre szóló meghívóval hívott az országgyűlésre.

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	n
o	p
.../16	

a	b
c	
.../ 3	

9. Oldja meg a feladatokat!a) Hol húzódott Zsigmond korában a végvárvonál? *Rajzolja be a térképen egy vonallal!**Írja be a három 1552-ben török által ostromlott történelmi helyszín betűjelét, amelyeknek kapitányai:*

Dobó István (b), Szondi György (c) és Nyári Lőrinc (d)!

e)-f) Nevezze meg és írja a kontúrtérképre a Bocskai István és a Habsburg uralkodó által kötött béke és a tizenöt éves háborút lezáró békekötés helyszínét!

a	b
c	d
e	f
.../ 6	

10. a)-l) Sorolja négy csoportba az összekeveredett szavakat! Indokolja a rendezési elvet!m) Húzza alá az egyik csoportba se tartozó elemet!

Hunyadi János, cseh király, 622, Diósgyőr, Luxemburgi Zsigmond, Hagia Sophia, Medina, Újlaki Miklós, magyar király, Justinianus, Corpus iuris civilis, Cillei Ulrik, hidzsra, német-római császár, Garai László

	1. csoport	2. csoport	3. csoport	4. csoport	
Szavak:					
Indoklás:					

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	
.../ 13	

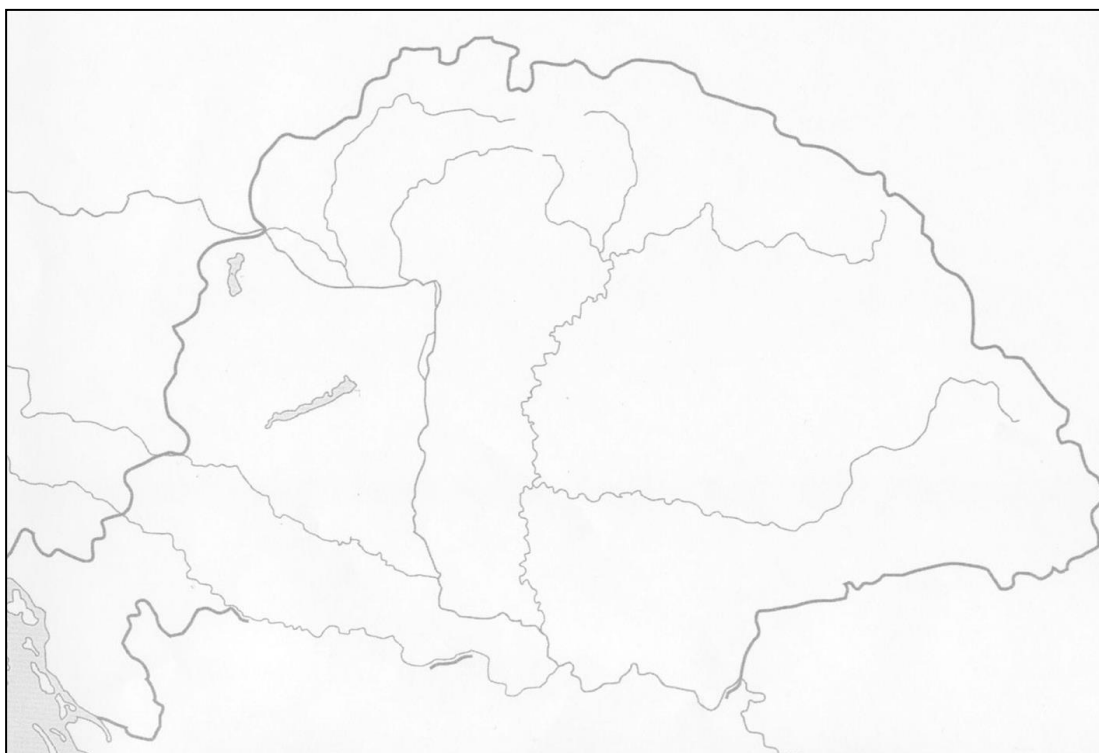
11. Egészítse ki a hiányos táblázatot!

Évszám	Esemény	Helyszín	Történelmi személy(ek)
1241. április 12	a)	b)	c)
d)	a magyar király találkozót szervez a lengyel és cseh királlyal	e)	Károly Róbert, III. Kázmér, Luxemburgi János
1367	egyetem alapítása	f)	Nagy Lajos
1538	a két uralkodó békekötése	g)	Szapolyai János, II. Ferdinánd
1566	h)	i)	Zrínyi Miklós, I. Szulejmán

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	n

.../ 14

B) Írja be az események helyszínének betűjelét a kontúrterkép megfelelő helyére!

12. Mi jellemezte Bethlen Gábor erdélyi fejedelem vallási politikáját?

a b

.../ 2

13. Írja a képek mellé, milyen korstílust képviselnek és sorolja fel a stílus jellemzőit!

4. kép

5. kép

6. kép

a) Korstílus:

Jellemzők:

b)

c)

d) Korstílus:

Jellemzők:

e)

f)

g) **Húzza alá** annak a két alkotásnak a nevét, amely a Lorántffy-loggiával azonos stílusú!

Jáki templom, párizsi Notre Dame, Bakócz-kápolna, nyírbátori református templom, visegrádi királyi palota, esztergomi püspöki palota, ösküi kerektemplom

14. a) Kiről ír az ismeretlen költő? _____

„Királok között léli te hatalmas,
És nagy igyeknek diadalmas,
Néped kezett nagy bizodalmas,
Légy úristennél más nyugodalmas”

b) Egy tényszerű mondattal **indokolja**, jelentősnek találja-e a fenti uralkodó életművét vagy nem!

a	b
c	d
e	f
g	

.../ 7

a	b
...	2

15. ESSZÉ:

Mutassa be ismeretei és a források alapján, miért tartja az utókor Bethlen Gábor fejedelemségének idejét Erdély aranykorának! Válaszában kiemelten a gazdaság és a kultúra változásait ismertesse!

„Bethlen igen hamar, a jó gazda ösztönével ismerte fel: a virágzó kereskedelem lendíti föl egy ország gazdaságát, és sok pénzt hozhat a kincstárba is. Bethlen kincstárának legnagyobb jövedelme az állam kereskedelmi monopóliumaiból származott. A külkereskedelmet központi intézkedésekkel segítette. A *mercatura*, tehát a kereskedelem lett a gazdaság motorja. A legjobban eladható erdélyi árucikkkel megbízottai útján maga a fejedelem kereskedett. Állami monopóliumot vezetett be a méz, a viasz, az élőállat (szarvasmarha, ló), a *marhabőr*, valamint a *bányakincsek* (só, vas, arany, ezüst), vagy például a Konstantinápolyban jól eladható *higany* (korabeli magyar nevén: kéneső) forgalmára. Az udvar ügynökei felvásárolták ezeket az árucikkeket a kincstári és a magánföldesúri uradalmakban, majd kivitték Moldván és Havasalföldön keresztül az Oszmán Birodalomba. A Porta vámmentességet biztosított vazallus államának, az erdélyi árucikkeknek.”

(Oborni Teréz: Erdély Bethlen Gábor uralma alatt – <http://www.historia.hu/archivum/2004/0408oborni.htm> (2018.01.22.))

„Bethlen Gábor, amint a fejedelemséget elnyerte, az ország megcsendesítésére, békességre, törvénynek helybenállítására, várainak építtetésére fordította elméjét... moldvai, havasalföldi vajdák, lengyelekkel jó szomszédságot...szerezvén...az országot a kóborlóktól, nyúzó-fosztóktól...megtisztítván... Radnóton, Alvincen, Balásfalván, Fogaras és Várad váraiban nagy...házakat építtetett vala.

Kincstári jószágaiban való majorkodásokra jó gondviselőket, udvarbírákat állítván mindenütt, a sóaknák, arany-, ezüst- kéneső(higany) és rézbányáknak műveltetésekre messzünen is nagy költséggel azokhoz értő tudós főmestereket hozatott vala...” (Szalárdi János krónikájából)

Dósa Géza: Bethlen Gábor tudósai között

„Manapság ritkán és kevés számmal találunk olya fejedelmeket, akik a nemes és hasznos tudományok tanulmányozása és azoknak hirdetői iránt némi szeretettel viseltetnének, mert a legtöbben – amint látjuk – a tudósokat lenézik [...] pedig a régiek másként cselekedtek, tőlük kértek tanácsot, a legfontosabb ügyekben reájok hallgattak, megbecsülték és tisztelték őket. [...] Ha a hatalmas uralkodók saját életüknek és erkölcsi magatartásuknak tudós irányítóit akkora becsben tartották, mennyivel inkább illik, hogy mi [...] a régiek példája szerint róluk ne feledkezzünk meg s őket ne mellőzzük.”

(Bethlen Gábor szavait idézte Oborni Teréz Erdély fejedelmei című művében, Pannonica, 2002, 123. oldal)

	a	b
	c	d
	e	f
	g	h
	i	j
	k	l

.../12

Javító tanár neve:.....

Elért pontszám: / 100 pont